

АНАЛІЗ СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація.

Матеріали дослідження присвячено питанням аналізу структурних елементів системи забезпечення економічної безпеки сучасного підприємства.

Ключові слова: *економічна безпека, управління, загрози, підприємство, ефективність.*

Abstract.

The materials are devoted to the analysis of structural elements of the system of ensuring the economic security of a modern enterprise.

Keywords: *economic security, management, threats, enterprise, efficiency.*

Діяльність усіх господарюючих суб'єктів пов'язана зі суттєвими ризиками, які ускладнюють його роботу в умовах ринку. Ці ризики існують як у внутрішньому середовищі, так і у зовнішньому середовищі. Ризики мікросередовища пов'язані із можливістю втрати висококваліфікованих працівників, втратою важливої інформації, зменшенням ринків збуту, низькими потужностями виробництва. Разом із тим, ризики макросередовища виникають через мінливу економічну та політичну ситуацією, військовим загостренням у країні, погіршенням демографічної ситуацію у країні, зменшенням кількості робочих місць працездатного населення, зниженням купівельної спроможності населення, підвищенням конкурентної боротьби у країні, а також рядом загроз міжнародного характеру. В зв'язку із цим, важливим є розробка відповідних інструментів та методів, що дадуть змогу ефективно протидіяти таким загрозам та забезпечити стабільне функціонування підприємства у майбутньому. Відповідно, це потребує розробки ефективного системного механізму забезпечення економічної безпеки підприємства шляхом виокремлення його структурних складових. Під механізмом забезпечення економічної безпеки підприємства мається на увазі сукупність взаємопов'язаних складових (принципи, методи, функції, інструменти суб'єкти та об'єкти), які направлені на захист від загроз та небезпек у мікро- та макросередовищах.

Можна виокремити такі структурні елементи системи забезпечення економічної безпеки підприємства [1]:

- суб'єкт та об'єкт забезпечення економічної безпеки підприємства;
- правила забезпечення економічної безпеки підприємства;
- функції забезпечення економічної безпеки підприємства;
- напрями забезпечення економічної безпеки підприємства;
- методи забезпечення економічної безпеки підприємства;
- інструменти забезпечення економічної безпеки підприємства.

Крім того є два блоки системи забезпечення економічної безпеки підприємства [2]:

- блок формування механізму економічної безпеки підприємства;
- блок функціонування економічної безпеки підприємства.

Блок формування механізму економічної безпеки підприємства містить мету та цілі системи забезпечення економічної безпеки підприємства, суб'єкт та об'єкт забезпечення економічної безпеки підприємства, а також напрями забезпечення економічної безпеки, оцінювання рівня та ризиків - чинників забезпечення економічної безпеки підприємства.

До блоку механізму забезпечення економічної безпеки підприємства можна ввести розробку стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства та функції, методи, принципи та

інструменти забезпечення економічної безпеки підприємства.

Метою механізму є зниження негативного впливу загроз та небезпек з боку мікро- та макросередовища на забезпечення його економічної безпеки.

Цілі механізму можуть бути розподілені залежно від структурного елементу та стану економічної безпеки підприємства. Відповідно до стану економічної безпеки (безпека, загроза, ризик, небезпека) використовують індивідуальний підхід до вибору напрямів її забезпечення відповідно кожного структурного елементу.

Суб'єктами забезпечення економічної безпеки на підприємстві його керівник різноманітних рівнів управління.

Об'єкти економічної безпеки ідентифікуються відповідно до цілей та завдань її забезпечення, а також в контексті із конкретними напрямами [3]. Об'єкти забезпечення економічної безпеки підприємства наведено на рисунку 1.

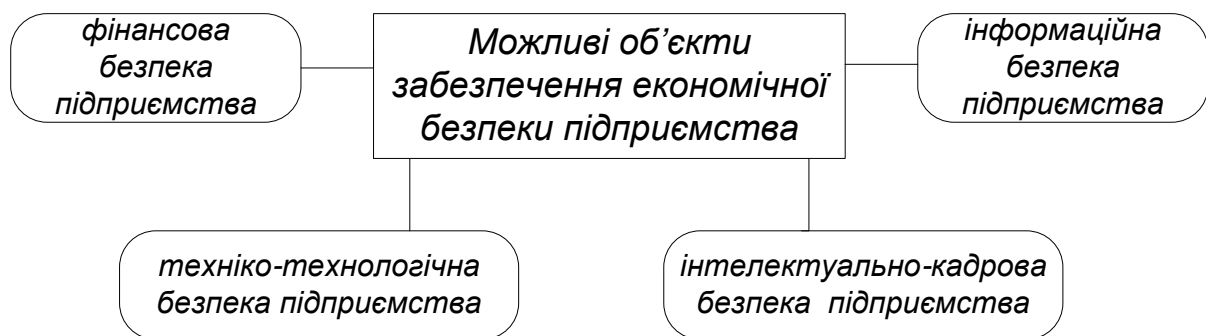

Рисунок 1 – Можливі об'єкти забезпечення економічної безпеки підприємства.

Дослідження показують, що стан структурних елементів економічної безпеки підприємства може перебувати у різних станах – безпеки та ризику.

Система забезпечення економічної безпеки підприємства містить в собі стратегію забезпечення економічної безпеки підприємства; функції, методи, принципи та інструменти забезпечення економічної безпеки підприємства.

Стратегія забезпечення економічної безпеки підприємства повинна враховувати стан економічної безпеки. Відповідно до цього можливим є чотири типи стратегій [4-5]: стан небезпеки – стратегія формування передумов забезпечення економічної безпеки підприємства. Підприємство мусить зосередитись на забезпеченні різного роду передумов: створення інформаційної бази, формування кадрового потенціалу, формування фінансового потенціалу, формування матеріально-технічної бази підприємства; стан ризику – стратегія фокусування. На цьому етапі необхідним є визначитись із конкретними напрямками розвитку, що дадуть змогу у найкоротший термін вийти зі стану ризику та перейти у стан загрози, а в подальшому і у стан безпеки. Такі пріоритети є досить важливими в контексті їх цільового фінансування; стан загрози – стратегія посилення процесів забезпечення економічної безпеки підприємства.

На цьому етапі варто посилити розвиток тих видів діяльності, які дають змогу забезпечити стабільне функціонування підприємства та сформувати його економічну безпеку; стан безпеки – стратегія підтримки статусу. Менеджери підприємства повинні зосередити дії та ресурси на підтримці сильних сторін його розвитку з метою підтримання стану економічної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Горак О. В. Безпека економічного розвитку підприємств: удосконалення сутності, чинники і критерії. Економіка та держава № 2/2015. С. 128-130.
2. Коптева Г.М. Організаційне забезпечення економічної безпеки бізнес-процесів підприємства торгівлі. Економічний простір № 157, 2020. С. 48-54.

3. Огренич, Ю., & Діброва, В. (2023). Економічна безпека промислових підприємств в Україні: стан, проблеми та напрямки покращення. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, (15), 180-191. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.15.22>.

4. Коптева Г. М. Теорія та методологія забезпечення економічної безпеки бізнес-процесів торговельного підприємства: монографія / Г. М. Коптева; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : Іванченко І. С., 2020. 254 с.

5. Данілова Е. І. Порівняльний аналіз методик оцінювання економічної безпеки підприємств. Підприємництво та інновації. 2019. №7. С. 13–19.

Адлер Оксана Олександрівна – к.т.н, доцент, доцент кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: Oksana_adler1983@ukr.net.

Дячок Олександр Миколайович – студент групи ІМПОУ-22м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, м. Вінниця, Вінницький національний технічний університет.

Adler Oksana – Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Enterprise Economics and Production Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: Oksana_adler1983@ukr.net.

Oleksandr Dyachok – student of the group IMPOU-22m, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia, Vinnytsia National Technical University.